

Handläggare
Annika Risel
Telefon: 08-50833607

Till
Utbildningsnämnden
2017-04-06

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm - Lägesrapport av hållbarhetskommisionens arbete

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 159-1936/2016

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsförvaltningen överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Tony Mufic
Utbildningsdirektör

Inger Pripp
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en lägesrapport från ”Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm” som utgörs av fyra delrapporter som kommissionen har tagit fram under våren 2016. De behandlar hållbar skolutveckling, ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling.

Förvaltningen lämnar framför allt synpunkter på rapporterna ”Den lärande skolan” och ”Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmars etablering på arbetsmarknaden”. Rapporterna utgör ett bra underlag för att beskriva skolverksamheten och tar upp angelägna aspekter för skolutveckling. Mycket av det som framkommer är också områden som förvaltningen redan arbetar med. Förvaltningen lämnar specifika synpunkter i ärendet.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat en lägesrapport från ”Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm” som utgörs av fyra delrapporter som kommissionen har arbetat med under våren 2016. De behandlar hållbar skolutveckling, ungas etablering på

arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling. Utbildningsnämnden ska framför allt lämna synpunkter på de två förstnämnda rapporterna som heter ”Den lärande skolan” och ”Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden”.

Förvaltningen ska redovisa hur vi ser på våra verksamhetsområden i förhållande till den analys och beskrivning som redovisas i rapporterna, samt på förutsättningarna att genomföra de åtgärder som kommissionen lägger fram. Rapporternas analyser och förslag till åtgärder prövas av kommunstyrelsen i upprättandet av budget 2018.

Rapporten ”Den lärande skolan” behandlar skolans inre liv och centrala beståndsdelar för att uppnå hållbar skolutveckling. Den tidigare rapporten från hållbarhetskommissionen, ”En skola där alla ska lyckas” fokuserar på de strukturella förutsättningarna för goda studieresultat och en likvärdig skola. När det gäller skolans inre liv pekar rapporten på fyra särskilt viktiga utvecklingsområden: skolkultur, ledarskap och lärande organisationer samt stödbaserad inkludering.

Kommissionen konstaterar att det på ett övergripande plan pågår arbete vid stadens skolor för att utveckla de fyra beståndsdelarna för hållbar skolutveckling och att stadens styrdokument tydligt pekar på de utvecklingsområden som kommissionen lyfter fram som särskilt viktiga. Samtidigt kvarstår skillnaderna i skolresultat och frågan är om ambitionerna har omsatts i praktisk handling i tillräcklig omfattning och om det finns tillräckliga förutsättningar.

Rapporten ”Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden” konstaterar att unga stockholmare generellt sett inte har några större svårigheter att komma ut i arbete. Dock har vissa grupper unga betydligt svårare än andra att få ett arbete. Detta gäller främst unga utan fullständiga gymnasiebetyg, unga med utländsk bakgrund och unga med funktionsnedsättningar. För att generellt främja slutförda studier och korta vägen till arbete anser kommissionen att kopplingen mellan skola och arbetsliv behöver stärkas genom utökade kontakter med arbetsmarknaden för eleverna i Stockholms skolor.

Kommissionen rekommenderar bland annat att staden utökar anpassade och riktade arbetsmarknads- och yrkesutbildningar. Ett annat förslag syftar till att sent anlända ungdomar i större

utsträckning ska kunna slutföra en gymnasieutbildning och detta bör enligt rapporten mötas genom att skapa ett sammanhållet utbildningsalternativ där gymnasie- och vuxenutbildning kombineras. Kommissionen ser också ett behov av att utveckla samarbetet mellan arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att skapa bättre vägar till arbete för unga med funktionsnedsättning. Det kan också finnas ett behov av att pröva möjligheten att inkludera asylsökande ungdomar i stadens kommunala aktivitetsansvar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen, avdelningen för ekonomi och styrning samt avdelningen för personal och kompetensförsörjning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att rapporterna ”Den lärande skolan” och ”Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmars etablering på arbetsmarknaden” utgör ett bra underlag för att beskriva skolverksamheten och tar upp angelägna aspekter för skolutveckling. Mycket av det som framkommer är också områden som förvaltningen redan arbetar med, vilket även kommissionen konstaterar. När det gäller kommissionens förslag till åtgärder ligger mycket i linje med det förvaltningen redan arbetar med. Förvaltningen vill dock skicka med att förvaltningen behöver fortsätta arbeta utifrån de mål och prioriterade områden som pågår och att det inte tillförs flera nya. Det är, som kommissionen också konstaterar, viktigt att vara uthållig och arbeta långsiktigt med de insatser som pågår för att skapa hållbar skolutveckling.

Rapporten ”Den lärande skolan”

Rapporten lyfter fram att forskningen visar på fyra grundfundament i en hållbar skolutveckling: skolkultur, ledarskap, skolor som lärande organisationer samt stödbaserad inkludering. Förvaltningen menar att denna forskning identifierar väsentliga aspekter för skolans utveckling men vill notera att det även finns annan forskning som lyfter fram andra aspekter. Till exempel det systematiska kvalitetsarbetet och återkoppling till eleverna i formativt syfte.

Förvaltningen anser att kommissionens förslag till åtgärder som handlar om förbättrad uppföljning av olika insatser är angeläget och något förvaltningen också arbetar med att utveckla. Kommissionen föreslår att förvaltningen behöver följa upp om stödinsatser når fram till de elever som behöver det, för att möjliggöra en skola för alla. Arbetet kan till exempel ske genom att på elevnivå studera ett

urval av skolor och elever, i syfte att se hur eleverna nås av insatserna. Förvaltningens fokus på att utveckla elevhälsoarbetet innebär också att former för uppföljning utvecklas, bland annat i resultatdialoger och i skolornas planer och uppföljningar som följs upp på förvaltningsnivå. Kommissionens förslag skulle kunna vara ett komplement till detta på förvaltningsövergripande nivå.

Kommissionen föreslår även att förvaltningen följer upp effektiviteten i nuvarande mottagande och placering av nyanlända elever. Särskilt tiden i förberedelseklass och tillgången till stödformer såsom studiehandledning på modersmål bör följas upp. Genom att använda Skolverkets nulägesbeskrivning – ett stöd i huvudmannens arbete med nyanlända elever, för analys av arbete med nyanlända elever, kommer förvaltningen att kunna planera generella och riktade kompetensutvecklingsinsatser och stöd till skolenheterna i mottagandet och undervisningen av nyanlända elever. Nulägesbeskrivningen pågår nu och insatser utifrån analysen kommer att kunna genomföras under vårterminen 2017 och vidare under nästkommande läsår. Insatser för att kunna bedöma nyanlända elevers språkliga utveckling är redan planerade för vårterminen 2017. Förvaltningen redovisar betygsresultat exklusive nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund och har för avsikt att börja särredovisa nyanlända elevers resultat.

Flera av kommissionens förslag till åtgärder handlar om att stärka och strukturera det kollegiala lärandet, till exempel skolledare emellan och att det ska finnas former för detta på varje skola. Dessutom föreslås att goda exempel ska spridas. Förvaltningen menar att det redan idag sker ett kollegialt lärande, till exempel lärare emellan kring Stockholmslyftet i matematik och läslyftet, och att PRIO Stockholm ger möjligheter att främja det kollegiala lärandet. Detta tar även kommissionen upp. Det kollegiala lärandet sker också genom egeninitierade nätverk inom vissa områden och kan verka som modell för andra.

På skolledarnivå finns redan organisatoriska förutsättningar för kollegialt lärande genom möten på områdesnivå. Ett kollegialt lärande och utbyte sker redan i stor utsträckning på rektorsmötena då 80 procent av tiden är avsatt för detta syfte. Även rektorsinternat för samtliga rektorer har denna prioritet. Det kollegiala lärandet sker även inom erbjudandet av mentorskap som går ut till nyanställda rektorer samt rektorer viktiga medverkan i referensgrupper som ofta utgör en god miljö för kunskapsutbyte i utvecklingsfrågor.

Utbyte av goda exempel och erfarenheter är bra men en kommenterar i sammanhanget är att det inte är självklart överförbart till en annan skola utan varje skola behöver utgå från sin egen specifika kontext och utgångspunkt. Förvaltningen tycker att det är positivt att rapporten lyfter fram vikten av att arbeta med skolkulturen, vilket skolorna gör på olika sätt. I detta sammanhang föreslås ett erfarenhetsutbyte mellan skolor men förvaltningen saknar ytterligare förslag kring hur en skola kan arbeta för att skapa en gemensam kultur kring normer och värderingar och hur dessa kan leva över tid.

”Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmars etablering på arbetsmarknaden”

Denna rapport lyfter fram den viktiga iakttagelsen att de grupper som har mycket svårare att få arbete än andra är unga utan fullständiga gymnasiebetyg, unga med utländsk bakgrund och unga med funktionsnedsättningar. Detta bör vara utgångspunkten i det arbete som bedrivs i samarbete med andra förvaltningar och myndigheter. Förvaltningen saknar dock att inte det preventiva arbetet lyfts fram i rapporten. Om förvaltningen på ett bra sätt hanterar dessa målgruppers övergång från grund- till gymnasieskola, ser till att all kunskap och det stöd som har byggts upp under hela grundskoletiden överlämnas och får en kontinuitet under gymnasietiden så förbättras förutsättningarna för elevens möjligheter till framtida arbete. Förvaltningen fortsätter arbetet med att utveckla övergången mellan grund- och gymnasieskola. Delar i utvecklingen är bättre information om olika utbildningar, studie- och yrkesvägledning och kvalitativa underlag inför placering inom introduktionsprogrammen.

Det sker en samverkan mellan grund- och gymnasieskolan samt externa aktörer för att öka attraktiviteten för yrkesprogrammen. Förvaltningen vill dessutom poängtera vikten av att utveckla introduktionsprogrammen.

Förvaltningen vill betona betydelsen av att hitta alternativ för att så många som möjligt ska kunna fullfölja sin skolgång inom gymnasieskolan. Förslagen om Second Chance skolor och produktionsskolor är därför intressanta. Förvaltningen tycker även att det är intressant med förslaget om att skapa ett sammanhållet utbildningsalternativ för nyanlända där gymnasie- och vuxenutbildningen kombineras.

En mindre synpunkt är att begreppet ”gymnasiet” som används i rapporten bör bytas ut mot ”gymnasieskolan”.

”Staden där vi möts” samt övriga rapporter

Förvaltningen vill även lyfta fram några synpunkter kring rapporten ”Staden där vi möts” där vissa delar även berör övriga rapporter. Förvaltningen vill i detta sammanhang framföra att det är viktigt att ta hänsyn till skolans betydelse som en central mötesplats och målpunkt i samhället vid placering av nya skolor. Förvaltningens funktionsprogram bidrar till att nya skolor utformas för att tillgängliggöra funktioner såsom bibliotek och idrottssalar. Många av stadens skolors idrottssalar hyrs ut till föreningslivet under kvällar och helger. Det pågår även ett samarbetsprojekt mellan utbildningsförvaltningen, idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen och SISAB som omfattar övriga skollokaler för föreningslivet – utöver idrottsföreningar. Att göra fler skollokaler bokningsbara via idrottsförvaltningens bokningssystem bidrar till att skolor används som mötesplatser för kulturlivet och kan öka stadens kulturutbud. Det ställer dock ökade krav på ersättning till skolorna för att täcka kostnader samt en redogörelse gällande arbetsmiljöansvar.

Förvaltningen saknar att rapporten inte belyser vikten av säkra och trygga skolvägar, se trafikkontorets rapport Plan för säkra och trygga skolvägar.

Förslaget om en samordnande funktion för lokal platsutveckling är intressant. Många nya skolor planeras i staden och de kommer att bli viktiga platser för stadens unga. För tillfället finns endast begränsade möjligheter att byggnaderna planeras för andra förvaltningars funktioner.

Rapporten behandlar analyser om täthet och gröntillgångar i en växande stad. Förvaltningen saknar betydelsen av yta för barn och unga vuxna. I en allt tätare stad är det viktigt att fortsatt säkerställa barns behov av rörelse och lek, och därmed barns behov av yta. Boverkets rekommendationer för friyta vid skolor bör eftersträvas.

När det gäller ett större mottagande av nyanlända elever ställer det även krav på lokalkapaciteten vilket förvaltningen har utökat för att säkerställa att det finns möjlighet för unga nyanlända att påbörja grund- och gymnasieskoleutbildning. Ett projekt pågår (enkelt avhjälpna hinder) som ska säkerställa att alla publika lokaler i de kommunala skolorna är till- och frångängliga.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen och att beslutet justeras omedelbart.

Bilagor

1. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm – Lägesrapport av hållbarhetskommisionens arbete
2. Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden.
3. Den lärande skolan.